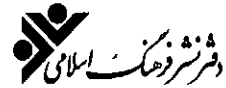

شعر و موسیقی در نوحه‌های طهران قدیم

پژوهش، تصحیح و نت‌نویسی
مهدی امین فروغی

سرشناسه:	امین فروغی، مهدی، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور:	شعر و موسیقی در نوحه‌های طهران قدیم / پژوهش، تصحیح، آوانگاری مهدی امین فروغی.
مشخصات نشر:	تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری:	۶۷۸ ص.
شابک:	۷-۳۱۳-۴۷۶-۹۶۴-۹۷۸-۳۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیبا
یادداشت:	تاریخ نشر چاپ اول: ۱۳۹۲
موضوع:	موسیقی مذهبی -- ایران -- تهران
موضوع:	نوحه سرایی -- ایران -- تهران
شناسه افزوده:	دفتر نشر فرهنگ اسلامی
رده‌بندی کنگره:	۱۳۹۲ ش ۶ / الف / ML۳۱۹۷
رده‌بندی دیویی:	۷۸۹/۱۷۱
شماره کتابشناسی ملی:	۳۱۴۴۲۲۸

دفتر مرکزی: پاسداران، میدان هروی، خیابان شهید افتخاریان، کوچه مریم، پلاک ۲۳. تلفن: ۲۲۹۳۰۴۳۸ - ۲۲۹۳۶۱۴۰

عنوان: شعر و موسیقی در نوحه‌های طهران قدیم

نویسنده: مهدی امین فروغی

امور آماده سازی و تولید: کارگاه گرافیک سپهر | مدیر هنری: مسعود سپهر | طراح صفحات: پیمان فرگاهی

چاپ اول: ۱۳۹۲

این کتاب در ۱۰۰۰ نسخه در چاپخانه کانون چاپ لیتوگرافی، چاپ و صحافی شد.

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

شابک: ۷ - ۳۱۳ - ۴۷۶ - ۹۶۴ - ۹۷۸

قیمت: ۳۰۰۰۰۰ ریال

مدیریت پخش و توزیع: تهران، خیابان فردوسی جنوبی، روبروی فروشگاه شهر و روستا، کوچه بن بست هنر،

بن بست اول، پلاک ۵ و ۴ - تلفن: ۳۳۹۲۳۵۵ - ۳۳۹۲۳۰۷ - همراه: ۰۹۱۲۴۶۶۹۲۲۹ - ۰۹۱۰۹۱۲۱۷۳۲

فروشگاهها و مراکز پخش:

■ فروشگاه شماره یک: تلفن: ۶۶۴۶۹۶۸۵ ■ فروشگاه شماره دو: تلفن: ۳۳۱۱۲۱۰۰ - ۳۳۱۱۴۲۸۸

■ فروشگاه شماره سه: تلفن: ۲۲۸۵۵۱۶۴ ■ فروشگاه مشهد: تلفن: ۲-۲۲۱۴۸۳۱ - ۰۵۱۱

■ نمایندگی فروش قم: تلفن: ۷۷۳۶۵۱۶ - ۷۷۳۸۱۵۰ - ۰۲۵۱

■ نشانی الکترونیک: www.dnfpub.com ■ پست الکترونیک: print@dnfpub.com

پیامک: ۳۰۰۰۴۸۵۰

خواهشمند است نظرات خود را درباره‌ی این کتاب با ذکر نام آن به صورت پیامک ارسال فرمایید.

فهرست مطالب

۱۵۰	پیش‌درآمد
۱۷	پریشان آرام در باره میرزا حسین بابامشکین و نوحه‌هایش
۳۱	موسیقی و مذهب
۴۳	دستگاه ماهور
۴۵	ساقی ازل
۵۳	دیر کهن
۵۷	روی گلنار
۶۳	دَر مکنون
۶۹	خفته به خون
۷۵	لعل بدخشان
۸۳	پیک غم
۸۹	شکسته ناقوس
۹۹	سرو بستان
۱۰۵	سردار
۱۱۱	دستگاه شور
۱۱۳	گهواره‌ی خالی
۱۲۵	لعل لب

۱۳۳	غریب
۱۳۹	محراب خون
۱۴۵	گوی و میدان
۱۵۱	هدیه

۱۵۹	دستگاه سه‌گانه
۱۶۱	سرو قباپوش
۱۷۳	شکوه
۱۸۱	یاوران
۱۹۱	آب حیات
۱۹۷	مهمان تشنه
۲۰۳	چهارده نور
۲۰۹	شام غم
۲۱۹	وداع
۲۲۷	سردار تشنه

۲۳۵	دستگاه چهارگانه
۲۳۷	وعده‌گاه
۲۴۷	روح حرم
۲۵۳	هودج
۲۶۱	شوکران
۲۶۷	صلیب
۲۷۳	زندانی
۲۸۳	مرغ خوش‌الحان
۲۹۱	منزل تنور

۲۹۹	دستگاه همایون
۳۰۱	بیداد

۳۰۹	داغ بهار
۳۱۵	جغد و بلبل
۳۲۱	ماه رخشان
۳۲۷	شب وصل
۳۳۵	سرنوشت
۳۴۳	شب‌نشین
۳۴۷	پرسته
۳۵۱	دستگاه نوا
۳۵۳	عطش
۳۶۳	چهارده داغ
۳۷۱	آواز بیات اصفهان
۳۷۳	تنها
۳۷۹	بی‌غمگسار
۳۸۵	چوب جفا
۳۹۱	زین واژگوت
۳۹۷	خیمه‌نشین
۴۰۳	شاهنگ
۴۰۹	غلطیده به خون
۴۱۵	آواز بیات ترک
۴۱۷	قربانی
۴۲۱	شمع شبستان
۴۲۷	ویران‌نشین
۴۳۳	ماه منیر
۴۴۳	قبله‌ی هفتم
۴۴۷	طوفان

۴۵۳	آواز افشاری
۴۵۵	شکسته‌بال
۴۶۱	شیرین‌زبان
۴۶۹	دَرّ نایاب
۴۷۷	استغنا
۴۸۳	ساقی
۴۸۹	سرو آزاد
۴۹۷	کعبه‌ی دل
۵۰۳	مرغ سحر

۵۱۱	آواز ابو عطا
۵۱۳	هدهد سلیمان
۵۲۱	منزل نو
۵۲۷	بی‌پناه
۵۳۳	مَشک خُشک
۵۳۹	همسفر
۵۴۵	زیارت
۵۵۱	زلف دوتا
۵۵۷	ذبح عظیم
۵۶۷	انتظار

۵۷۵	آواز دشتی
۵۷۷	بوی یار
۵۸۵	بسته‌نگار
۵۹۱	گشوده زنار
۵۹۹	مرغ پَرشکسته
۶۰۹	تنور خونین
۶۱۷	خاکستر نشین

۶۲۳	نای چوپان
۶۳۵	خرابه‌نشین
۶۴۳	خمیده‌قامت
۶۴۹	گلاب اشک
۶۵۱	اقلیم وجود

۶۶۱ جدول تطبیق الفبای فارسی با لاتین

هنر در میان اقوام مختلف بشری، نمایانگر چگونگی اعتقادات، آداب و رسوم، احساسات، عواطف و سایر خصوصیات هر قوم است. چگونگی فرهنگ یک جامعه و فراز و فرودهای آن را با مطالعه در باب هنر آن جامعه می‌توان دریافت.

در میان هنرهای مختلف، شاخص‌ترین آن‌ها موسیقی و ادبیات است که پیوسته در طول قرون و اعصار، بیه شکل‌های گوناگون در میان جوامع مختلف متولد شده است و با بررسی آن می‌توان جاصعه‌ی مورد نظر را بهتر شناخت و بر کیفیت فرهنگ آن وقوف حاصل نمود. بی‌شک آثار هنری باقیمانده از هر جامعه، آینه‌ای است که می‌توان در آن زوایای پنهان و آشکار فرهنگ آن جامعه را به نظاره نشست؛ فی‌المثل مردمی که از روحیه‌ی سلحشوری برخوردارند، آثاری حماسی از خود به یادگار می‌گذارند و مردمی که تحت ظلم و ستم روزگار گذرانده‌اند، آثاری از خود به جای می‌گذارند که مهر و نشانی از غم و اندوه بر خود دارند. بیم‌ها، امیدها، غم‌ها، شادی‌ها و آرزوهای اقوام مختلف بشری، در آثار هنری آنها اعم از نقاشی، خط، ادبیات، موسیقی و... متجلی است. سنگ‌نوشته‌های باقیمانده از روزگاران پیشین، نشانگر چگونگی تاریخ، اعتقادات، احساسات، آیین پرستش و کیفیت زندگی مردم آن روزگاران است.

یکی از مهم‌ترین و دقیق‌ترین روش‌ها که با آن می‌توان به کیفیت فرهنگ یک جامعه پی برد، مطالعه در باب موسیقی مذهبی آن جامعه است.

موسیقی مذهبی هر ملت، رساترین فریادی است که گلخروش جان آن ملت را به گوش می‌رساند و این فریاد در جهان تشیع در قالب‌های مختلف چون اذان، مناجات، قرائت قرآن، روضه‌خوانی، نوحه‌خوانی، منقبت‌خوانی، شبیه‌خوانی و... خود را نمایان کرده است.

بی‌شک با گردآوری آثار پدید آمده در هر یک از حوزه‌های مذکور و تحقیق پیرامون آن می‌توان مجموعه‌ای گرانسنگ پدید آورد تا گذشته از ارزش ذاتی خود، دستمایه‌ای شود برای پژوهشگران عرصه‌های مختلف علمی تا به درک صحیح‌تری از فرهنگ دینی جامعه نائل آیند. بدون در دست داشتن مجموعه‌ای مدوّن و علمی در باب کیفیت موسیقی مذهبی

ایرانی و انواع عزاداری در میان اقوام مختلف و آثار باقی‌مانده از پیشینیان، جامعه‌شناسان و پژوهشگران فرهنگ عامه نمی‌توانند در تحقیقات خود به توفیق کامل دست یابند. پژوهشگران سایر رشته‌ها از تاریخ و ادبیات و انواع هنر گرفته تا علوم سیاسی نیز به این مهم نیازمندند و دانشمندان علوم دینی با شناخت بهتر از فرهنگ اقوام مختلف و پیشینه‌ی فرهنگی آن‌ها، در هدایت و ارشاد و اصلاح جامعه توفیق بیشتری خواهند داشت.

آنچه پیش روی شماست، قدیمی‌ترین نوحه‌هایی است که در روزگاران گذشته در تهران توسط روضه‌خوان‌ها و نوحه‌خوان‌ها به صورتی هنرمندانه در مجالس مذهبی اجرا می‌شده است. این آثار گذشته از ارزش معنوی، جزء میراث‌های ملی و فرهنگی مردم ایران، به خصوص تهران قدیم است.